

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο 1

Δε θέλω τίποτε άλλο παρά να μιλήσω απλά

Για κοιτάξτε πόσο θαυμάσιο πράγμα είναι να λογαριάζει κανείς πως, από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα. Κι αυτό δε σταμάτησε ποτέ, είτε σκεφτούμε την Κλυταιμνήστρα που μιλάει στον Αγαμέμνονα, είτε την Καινή Διαθήκη, είτε τους ύμνους του Ρωμανού και τον Διγενή Ακρίτα, είτε το Κρητικό Θέατρο και τον Ερωτόκριτο, είτε το δημοτικό τραγούδι.

Και όλοι αυτοί, οι μεγάλοι και οι μικροί, που σκέφτηκαν, μίλησαν, μέτρησαν ελληνικά, δεν πρέπει να νομίζετε πως είναι σαν ένας δρόμος, μια σειρά ιστορική, που χάνεται στη νύχτα των περασμένων και βρίσκεται έξω από σας. Πρέπει να σκεφτείτε πως όλα αυτά βρίσκονται μέσα σας, βρίσκονται μέσα σας όλα μαζί, πως είναι το μεδούλι των κοκάλων σας, και πως θα τα βρείτε, αν σκάψετε αρκετά βαθιά τον εαυτό σας. Αλλά για να κάνετε αυτήν τη δουλειά, για να επιδοθείτε σ' αυτή την εσωτερική προσήλωση¹, θα σας βοηθήσουν οι άνθρωποι του καιρού σας, που με τον **καλύτερο τρόπο** μπόρεσαν να **εκφραστούν** στην ελληνική **γλώσσα**. Πιστεύω πως η σύγχρονή μας λογοτεχνία είναι απαραίτητη για να καταλάβουμε, όχι μόνο την αρχαία λογοτεχνία, αλλά και όλη την ελληνική παράδοση.

Γ. Σεφέρης. (1973). *Σημειώσεις για μια ομιλία σε παιδιά, Κατάθεση '73*. Αθήνα: Μπουκουμάνης (διασκευή).

Κείμενο 2

Ο Σιμόεις με τις ασημένιες δίνες

Τις προάλλες στο Παρίσι μελετούσα κάπως βιαστικά ένα κείμενο του Ευριπίδη, στο οποίο έψαχνα κάποια στοιχεία σχετικά με τη χρήση μιας λέξης πολιτικού χαρακτήρα. Ξαφνικά τράβηξαν την προσοχή μου οι εξής λέξεις: «Ο Σιμόεις με τους ασημένιους του στροβίλους». Η έκφραση δεν ήταν ασυνήθιστη, ούτε ιδιαίτερα

¹ προσήλωση: αφοσίωση, συγκέντρωση.

αξιοσημείωτη. Ο Όμηρος και ο Ησίοδος έχουν χρησιμοποιήσει για άλλα ποτάμια ένα επίθετο που σημαίνει «στην ασημένια δίνη». Η λέξη ακουγόταν σαν λυρικό τραγούδι, είδα ξαφνικά εκεί μπροστά μου αστραφτερές τις δίνες του νερού. Το ποτάμι κυλούσε ακτινοβολώντας κι εγώ ένιωσα τη δροσιά του: έβλεπα τις αντανάκλασεις του, τη γενναιοδωρία του καθαρού και γοργού νερού. Και για μια στιγμή σταμάτησα την ανάγνωση, γεμάτη θαυμασμό.

Αν προσθέσουμε σ' αυτά την απόλαυση της γλώσσας, το ότι με άγγιξε η λαμπρή φρεσκάδα του νερού και με έκανε να ονειρευτώ τον Όμηρο κι ύστερα τον Ευριπίδη, η ευχαρίστησή μου χρωματίστηκε με τη σκέψη ότι τη μοιραζόμουν με αυτούς τους ανθρώπους του μακρινού παρελθόντος που είχαν τόσο διαφορετικά συναισθήματα: σαν ένα κόσμημα ανέπαφο στο βάθος ενός αρχαίου τάφου το θαύμα του νερού έγινε πιο συγκινητικό, έχοντας διασχίσει τους αιώνες. Είχε εξαγιστεί, είχε ακινητοποιηθεί για πάντα σαν ένας θησαυρός αγκυροβολημένος στην ίδια του τη ζωή.

Τέλος, στο βάθος αυτής της φευγαλέας ευχαρίστησης υπήρχε, πιστεύω, η έκπληξη που επαναλαμβάνεται μπροστά στην επινοητικότητα και τη γήτευση² της γλώσσας: η ιδέα ότι τα πάντα περνούν και πάνε κι ότι αγωνιζόμαστε, πολεμάμε, καταστρέφουμε, αλλά επίσης ότι οι άνθρωποι έχουν εφεύρει τη γλώσσα - αυτό το **μοναδικό μέσο**, το οποίο τους επιτρέπει να **διαδώσουν** θησαυρούς πολύ πιο πραγματικούς από την πραγματικότητα. Η γλώσσα καταργεί τους φραγμούς του χώρου και του χρόνου και αρπάζει τα παροδικά αντικείμενα, τα αφαιρεί από το περιβάλλον τους ή από το όνειρο και τα φέρνει στο σπίτι μου, στο Παρίσι, έναν Αύγουστο, όπου ο Σιμόεις εισβάλλει με τις ασημένιες δίνες του.

Jacqueline de Romilly. (2013). *Τι Πιστεύω*, 100-103 (μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου). Αθήνα: Πατάκης (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. (Μονάδες 15)

A1. Ο συγγραφέας του πρώτου κειμένου ποια σχέση θεωρεί ότι έχει η αρχαία με τη σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

² γήτευση: γοητεία

A2. (Μονάδες 10)

A2. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην πρώτη παράγραφο (Για κοιτάζετε...τραγουδι) του πρώτου κειμένου και την τρίτη παράγραφο (Τέλος,...δίνες του) του δεύτερου κειμένου.

(μονάδες 10)

B1. (Μονάδες 10)

B1. Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων χρησιμοποιώντας τις λέξεις/φράσεις του πρώτου και του δεύτερου κειμένου με **έντονη γραφή**, με βάση τη σημασία τους στα κείμενα: **καλύτερο τρόπο, εκφραστούν, γλώσσα, μοναδικό μέσο, διαδώσουν.**

(μονάδες 10)

B2. (Μονάδες 15)

B2. Να επισημάνετε τρεις λέξεις ή φράσεις των κειμένων με μεταφορική/συνυποδηλωτική σημασία και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

(μονάδες 15)